

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Економічний факультет
Кафедра фінансів і кредиту

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
«Банківська система»
обов'язкова

Освітньо-професійна програма:	Фінанси, банківська справа та страхування
Спеціальність:	072 Фінанси, банківська справа та страхування
Галузь знань:	07 «Управління і адміністрування»
Рівень вищої освіти:	перший (бакалаврський)
Факультет:	економічний
Мова навчання:	Українська
Розробник:	Марич М.Г., доцент кафедри фінансів і кредиту, к.е.н., доцент
Профайл викладача:	https://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-finansiv-i-kredytu/kolektyv-kafedry-finansiv-i-kredytv/marych-maksym-grygorovych
Контактний тел.:	+380950438901
E-mail:	m.marych@chnu.edu.ua
Сторінка курсу в Moodle:	https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=3940
Консультації:	он-лайн консультації - згідно з графіком очні консультації – за попередньою домовленістю

1. Анотація навчальної дисципліни. Навчальна дисципліна «Банківська система» належить до обов'язкових освітніх компонент освітньо-професійної програми «Фінанси, банківська справа та страхування» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». Призначення навчальної дисципліни полягає в оволодінні теоретичними та практичними навичками роботи банківської системи та комерційних банків. Після завершення засвоєння змісту дисципліни здобувачі отримають базові фундаментальні знання та набудуть відповідних фахових і спеціальних компетентностей для розв'язання складних спеціалізованих завдань і практичних проблем у ході професійної діяльності.

2. Мета навчальної дисципліни - сформувати, розширити та поглибити систему теоретичних і практичних знань здобувачів з питань призначення банківської системи та її елементів, комерційної діяльності банків і вивчення правил організації банківської справи; навчити правильно застосовувати теоретичні знання, отримані при вивченні дисципліни, на практиці, професійно грамотно використовувати в роботі правила організації банківської справи, професійні знання у галузі комерційної діяльності банків.

3. Пререквізити. Вивчення дисципліни «Банківська система» базується на попередньому ознайомленні з понятійним і методичним апаратом таких дисциплін, як «Гроші і кредит», «Економічна теорія». Вивчення дисципліни «Банківська система» допоможе для засвоєння інших обов'язкових дисциплін, зокрема, «Фінанси підприємств», «Банківські операції і технології», а також для проходження навчальної практики та виконання курсових і кваліфікаційної робіт.

4. Результати навчання. Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» (освітня програма «Фінанси, банківська справа та страхування») вивчення дисципліни «Банківська система» сприяє формуванню наступних компетентностей і програмних результатів навчання:

Загальні та фахові компетентності:

ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

СК01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища.

СК02. Розуміння особливостей функціонування сучасних світових і національних фінансових систем та їх структури.

СК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

СК05. Здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку.

СК11. Здатність підтримувати належний рівень знань і постійно підвищувати свою професійну підготовку.

СК13. Здатність забезпечити доступ усіх економічних суб'єктів до якісних фінансових послуг з використанням сучасних технологій у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

Програмні результати навчання

ПР03. Визначати особливості функціонування сучасних світових і національних фінансових систем та їх структури.

ПР04. Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування.

ПР05. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

ПР07. Розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання

діяльності в сфері фінансів, банківської справи та страхування.

- ПР10. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем.
- ПР12. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефаківців у фінансовій сфері діяльності.
- ПР16. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань і змістовно інтерпретувати отримані результати.
- ПР17. Визначати та планувати можливості особистого професійного розвитку.
- ПР19. Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань.
- ПР20. Виконувати функціональні обов'язки в групі, пропонувати обґрунтовані фінансові рішення.
- ПР21. Розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.
- ПР25. Застосовувати набуті теоретичні знання та практичні навички для забезпечення інклюзивності фінансових послуг через широке застосування технологій у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	II	III	5	150	2	30	45	-	-	75	-	Екзамен
Заочна	II	III	5	150	2	8	8	-	-	134	-	Екзамен

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

3.2. Дідактична карта навчальної дисципліни													
Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						заочна форма						
	усьо-го	у тому числі					усьо-го	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
Змістовий модуль 1. Основи банківської справи													
Тема 1. Походження, розвиток і сучасний стан банківської справи Мета: сформувати у здобувачів уявлення про походження та розвиток банківської справи. Охарактеризувати особливості функціонування сучасних банківських установ. Формувати вміння працювати з фаховою літературою та законодавчою базою у	10	2	2	-	-	6	10			-	-	8	

сфері банківської справи.												
Тема 2. Центральний банк у банківській системі країни Мета: сформувати у здобувачів розуміння про організаційно-правові основи функціонування НБУ. Формувати вміння використовувати інструменти грошово-кредитної політики НБУ на практиці.	12	2	4	-	-	6	12	2	2	-	-	10
Тема 3. Організаційно-економічні основи діяльності банків Мета: сформувати у здобувачів розуміння про класифікацію банківських операцій. Привчати здобувачів як майбутніх фахівців фінансової сфери творчо оперувати набутими знаннями, розвивати логічне, системне та економічне мислення щодо основ функціонування банків та їх об'єднань. Розглянути порядок створення та реєстрації банків в Україні, ліцензування банківської діяльності.	12	2	4	-	-	6	12	-	-	-	-	12
Тема 4. Пасивні операції банків по залученню та запозиченню коштів Мета: сформувати у здобувачів розуміння поняття та класифікації ресурсів банку. Вивчити склад та структуру капіталу банку. Навчитись розраховувати нормативи капіталу, нарахування відсотків за депозитами.	10	2	4	-	-	4	10	2	2	-	-	8
Тема 5. Активні операції комерційних банків. Кредитні операції банків Мета: сформувати у здобувачів розуміння поняття банківського кредиту та його класифікації. Визначити способи нарахування відсотків за кредитами. Навчитись розраховувати відсотки різними	12	4	4	-	-	4	12			-	-	10

методами за окремими видами кредитних операцій.												
Тема 6. Поняття та система управління ліквідністю банків Мета: сформувати у здобувачів розуміння про загальні принципи управління ліквідністю банку. Розглянути стратегії управління ліквідністю банку та методи оцінювання потреби в ліквідних коштах. Навчитись визначати ліквідну позицію банку.	8	2	2	-	-	4	8	-	-	-	-	8
Разом за змістовим модулем 1	64	14	20	-	-	30	64	4	4	-	-	56
Змістовий модуль 2. Особливості банківської діяльності в Україні												
Тема 7. Фінансовий аналіз і звітність діяльності комерційних банків Мета: сформувати у здобувачів розуміння сутності та форми фінансової звітності банку. Навчитись здійснювати аналіз фінансового стану банків та ефективності діяльності комерційних банків.	12	2	2	-	-	8	12			-	-	10
Тема 8. Сучасний інструментарій аналізу банків Мета: сформувати у здобувачів розуміння стратегій і моделей управління активами і пасивами банку. Навчитись розраховувати показник GAP як індикатор чутливості балансу	10	2	4	-	-	4	10	2	2	-	-	8
Тема 9. Регулювання, нагляд і контроль банківської діяльності Мета: сформувати у здобувачів розуміння основ регулювання, нагляду та контролю банківської діяльності. Навчитись розраховувати економічні нормативи регулювання діяльності комерційних банків.	12	2	4	-	-	6	12	-	-	-	-	12
Тема 10. Основи	12	2	4	-	-	6	12	-		-	-	12

банківського маркетингу Мета: сформувати у здобувачів розуміння економічної сутності банківського маркетингу. Розглянути особливості цінової, збутової та комунікаційної політики банку.												
Тема 11. Банківський менеджмент Мета: сформувати у здобувачів розуміння основ банківського менеджменту. Розглянути процес управління інформаційними технологіями та організації ефективних систем безпеки захисту інформації.	12	2	4	-	-	6	12	-	-	-	-	12
Тема 12. Фінансовий моніторинг банківської діяльності Мета: сформувати у здобувачів розуміння поняття та структури функціонування системи фінансового моніторингу в Україні. Розглянути способи міжнародного регулювання боротьби з відмиванням грошей	10	2	2	-	-	6	10	-	-	-	-	10
Тема 13. Цифровізація та інклюзія в банківській справі Мета: сформувати у здобувачів розуміння сутності поняття «фінансової інклюзії» у системі інклюзивного зростання. Розглянути Fin Tech інновації у забезпеченні фінансової інклюзії банками України	18	4	5	-	-	9	18	2	2	-	-	14
Разом за змістовим модулем 2	86	16	25	-	-	45	86	4	4	-	-	78
Разом годин	150	30	45	-	-	75	150	8	8	-	-	134

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

Самостійна робота здобувачів з дисципліни «Банківська система» спрямована на узагальнення, систематизацію та закріплення знань по кожній темі. Самостійна робота здобувачів з дисципліни охоплює підготовку до аудиторних занять (лекцій, практичних, семінарських); виконання індивідуальних завдань протягом семестру; роботу над питаннями тем навчальної дисципліни відповідно до робочої програми; підготовку до практики та виконання завдань, передбачених практикою; підготовку до всіх видів контрольних

випробувань, у тому числі модульних і комплексних контрольних робіт; участь у наукових і науково-практичних конференціях, семінарах, конкурсах тощо.

№ п/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна ф.н.	заочна ф.н.
1	Походження, розвиток і сучасний стан банківської справи 1. Історія розвитку банківської справи в Україні та світі. 2. Функції та роль сучасної банківської системи.	6	8
2	Центральний банк у банківській системі країни 1. Функції й операції НБУ 2. Грошово-кредитна політика НБУ	6	10
3	Організаційно-економічні основи діяльності банків України 1. Механізм створення банків в Україні. 2. Ліцензування банківських установ. 3. Різновиди банківських об'єднань.	6	12
4	Пасивні операції банків по залученню та запозиченню коштів 1. Ресурсна база банків та напрями її використання. 2. Особливості формування банками пасивів.	4	8
5	Активні операції комерційних банків. Кредитні операції банків 1. Окремі види кредитних операцій. 2. Методи управління ефективності банківського кредитування.	4	10
6	Поняття та система управління ліквідністю банків 1. Система управління ліквідністю в банківських установах. 2. Методика визначення нормативних вимог показників ліквідності банків.	4	8
7	Фінансовий аналіз та звітність діяльності комерційних банків 1. Аналіз фінансових результатів діяльності банків. 2. Аналіз ефективності діяльності комерційних банків.	8	10
8	Сучасний інструментарій аналізу банків 1. Аналіз діяльності та імунізація балансу банку 2. Стратегії управління валютним ризиком банку	4	8
9	Регулювання, нагляд і контроль банківської діяльності 1. Базельський комітет: стандарти та основи регулювання. 2. Вимоги Базельського комітету у практиці діяльності українських банків.	6	12
10	Основи банківського маркетингу 1. Історія еволюції банківського маркетингу. 2. Банківський продукт та особливості його збуту. 3. Особливості формування і використання системи інформації в банку.	6	12
11	Банківський менеджмент 1. Управлінські рішення в процесі контролю за банківською діяльністю. 2. Взаємозв'язок стратегічного та оперативного банківського менеджменту. 3. Роль внутрішньобанківського контролю в ефективній роботі з управління банківською установою.	6	12
12	Фінансовий моніторинг банківської діяльності 1. Міжнародне регулювання боротьби з відмиванням грошей у банківській сфері. 2. Завдання FATF у боротьбі з відмиванням грошей. Українська практика та законодавчі основи у боротьбі з відмиванням грошей. 3. Банківське шахрайство: проблеми і шляхи їх вирішення.	6	10
13	Цифровізація та інклюзія в банківській справі 1. Місце фінансової інклюзії у стратегії Національного банку України. 2. Fin Tech інновації у забезпеченні фінансової інклюзії банками України.	9	14

6. Методи навчання, форми та методи оцінювання

Методи навчання:

- вербальні методи (лекція, бесіда, диспут, пояснення, розповідь тощо);
- практичні методи (практичні роботи);
- наочні методи (демонстрація, ілюстрація, презентації, відеоматеріали);
- пояснювально-ілюстративні методи;
- робота з інформаційними ресурсами: з навчально-методичною, науковою, нормативною літературою та інтернет-ресурсами;
- самостійна робота над індивідуальним завданням або за програмою навчальної дисципліни;
- дистанційне навчання з використанням відповідних онлайн-платформ.

Форми та методи оцінювання:

- усне опитування;
- письмове опитування;
- тестування;
- глосарій;
- презентація і захист результатів виконаних завдань і досліджень;
- аналітичні звіти, реферати, тези доповідей, статті;
- підсумковий контроль – екзамен.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Дедлайни та перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (мінус 1 бал за кожен день порушення дедлайну). Перескладання модулів відбувається з дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний, участь у конференції, студентській олімпіаді тощо).

Академічна доброчесність. Здобувачі повинні самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання. В разі використання чужих ідей, розробок, тверджень, обов'язковим є посилання на джерела інформації. Списування під час контрольних заходів має наслідком отримання незадовільної оцінки за відповідний вид роботи.

Відвідування занять. Відвідування занять – обов'язкова умова виконання навчального плану дисципліни. За відсутності здобувача на практичному занятті він втрачає можливість отримати бали як результат його оцінювання по конкретній темі. Форми навчання визначені затвердженим графіком освітнього процесу Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Критерії оцінювання:

при усних відповідях: повнота розкриття питання; логіка викладання матеріалу; використання різноманітних (у тому числі іноземною мовою) джерел інформації; аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки; уміння аналізувати теоретичні проблеми з урахуванням світової та вітчизняної практики;

при виконанні письмових завдань: повнота розкриття питання, аргументованість і логіка викладення матеріалу, використання різноманітних джерел, законодавчих актів, прикладів і фактичного матеріалу тощо; цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки; акуратність оформлення письмової роботи.

Вищими балами оцінюється самостійний обґрунтований погляд здобувача щодо конкретної практичної ситуації або проблеми.

Максимальна кількість балів, яку здобувач може отримати в процесі вивчення дисципліни протягом семестру, становить 100 балів, з яких 60 балів здобувач набирає при поточних видах контролю і 40 балів – у процесі підсумкового виду контролю (екзамену).

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	оцінка (бали)	пояснення за розширеною шкалою
відмінно	A (90 – 100)	відмінно
добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре

задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
незадовільно	FX (35-49)	незадовільно (з можливістю повторного складання)
	F (1-34)	незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)

Максимальна оцінка знань здобувача під час навчальних занять за кожну тему наведена в таблицях.

Розподіл балів, які отримують здобувачі:

Вид підсумкового контролю: екзамен

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)													Кількість балів (екзамен)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль №1						Змістовий модуль № 2								
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	40	100
3	3	3	3	3	3	6	6	6	6	6	6	6		

T1, T2 ... T13 – теми змістових модулів.

Кількість балів за кожний навчальний елемент виводиться із суми поточних видів контролю (за виступи на семінарах, виконання практичних завдань, доповнення, тестові завдання, підготовку рефератів тощо). Кількість балів за модуль дорівнює сумі балів, отриманих за навчальні елементи даного модуля. Максимальна кількість балів складає: за змістовий модуль 1 – 18 балів; змістовий модуль 2 – 42 балів; підсумковий контроль – 40 балів.

У 40 балів, що можливо отримати на екзамені входить: 2 теоретичні питання по 10 балів, 5 тестових завдань по 2 бали і задача – 10 балів.

У випадку не повної відповіді зберігається відсоткове відношення розкриття відповіді та бального оцінювання. Аналогічно виставляються бали по другому питанню. Практичне завдання оцінюється таким чином: 10 балів – за повністю вирішене практичне завдання; 8 – за правильно вказані формули та методика розрахунку, однак неправильне розв'язання; 5 – за правильно вказані формули чи методика розрахунку, однак не має числового розв'язку; 3 – за правильний хід обчислення чи вирішення завдання, однак не виконаний в повному обсязі. В іншому випадку практична ситуація оцінюється в 0 балів. У випадку отримання менше 50 балів за результатами поточного та підсумкового контролю, здобувач вищої освіти обов'язково здійснює перескладання для ліквідації академічної заборгованості. Якщо здобувач вищої освіти набрав менше 35 балів, він не допускається до складання екзамену.

Екзамен може бути проведений у письмовій формі.

7. Рекомендована література – основна

1. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 07 груд. 2000 року № 2121-III. URL: zakon.rada.gov.ua.

2. Про Національний банк України: Закон України від 20 трав.1999 № 679-XIV. URL: zakon.rada.gov.ua.

3. Інструкція про порядок регулювання діяльності банків в Україні: затв. Постановою Правління Національного банку України від 28 сер. 2001 р. №368 URL: zakon.rada.gov.ua.

4. Банківська система: навч. посібник / С.А. Кузнецова, Т.М. Болгар, З.С. Пестовська; за ред. С.А. Кузнецової. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 400 с.

5. Банківська система: у схемах і таблицях: навч. посібник / С.А. Кузнецова, Т.М. Болгар, З.С. Пестовська. Дніпропетровськ: Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля, 2019. 320 с.

6. Кредит і банківська справа : підручн. / О.Д. Вовчак, Н.М. Рудицин, Т.Я. Андрейків. Київ: Знання, 2018. 564 с.

7. Островська Н.С., Федішин М.П. Центральний банк і грошово-кредитна політика : навч. посіб. Чернівці : Наші книги, 2012. 304 с.

8. Ситник Н., Стасишин А., Блащук-Девяткіна Н., Петик Л. Банківська система: навчальний посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка. 2020. 580 с.

9. Стечишин Б., Малахова Л. Банківська справа: навчальний посібник. Тернопіль: ТНЕУ. 2018. 404 с.

8. Інформаційні ресурси

Офіційні сайти органів державного управління України:

1. Державна служба фінансового моніторингу України - www.sdfm.gov.ua
2. Державна служба статистики України – <http://www.ukrstat.gov.ua/>
3. Кабінет Міністрів України – [http:// www.kmu.gov.ua](http://www.kmu.gov.ua)
4. Міністерство економіки України – <http://www.me.gov.ua>
5. Міністерство фінансів України – <http://www.minfin.gov.ua>
6. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку України - www.nssmc.gov.ua

7. Національний банк України – [http:// www.nbu.gov.ua](http://www.nbu.gov.ua)

Офіційні сайти міжнародних фінансових організацій:

1. Азіатський банк розвитку — <http://www.adb.org/>
2. Банк міжнародних розрахунків — <http://www.bis.org/>
3. Всесвітня торговельна організація (WTO) — <http://www.wto.org/>
4. Всесвітня туристична організація (WTO) — <http://www.world-tourism.org/>
5. Департамент статистики Організації Об'єднаних Націй — <http://unstats.un.org/>
6. Європейський банк реконструкції і розвитку — <http://www.ebrd.com/>
7. Європейський інвестиційний банк — <http://www.eib.org/>
8. Європейський центральний банк — <http://www.ecb.int/>
9. Міжамериканський банк розвитку — <http://www.iadb.org/>
10. Міжнародна фінансова корпорація — <http://www.ifc.org/>
11. Міжнародний валютний фонд — <http://www.imf.org/>
12. Міжнародний інститут статистики (ISI) — <http://isi.cbs.nl/>
13. Світовий банк — <http://www.worldbank.org/>
14. Центральний Європейський банк — <http://www.ecb.int/>

Офіційні сайти науково-дослідних інститутів і центрів, пошукових систем:

1. База українського законодавства в Інтернет – www.lawukraine.com
2. Інститут глобальних стратегій – www.igls.com.ua
3. Інститут економічних досліджень і політичних консультацій – www.ier.kiev.ua
4. Інститут світової економіки і міжнародних відносин – www.iweir.org.ua
5. Консорціум економічних досліджень – www.eurasia.org/eerc/kyiv/EERC
6. Український центр економічних і політичних досліджень ім. О. Разумкова – www.ucseps.org

Офіційні сайти наукових і електронних бібліотек в Україні:

1. Електронна бібліотека – www.lib.com.ua
2. Електронна бібліотека Львівської комерційної академії – www.dev.lac.lviv.ua/lib
3. Дніпропетровська обласна наукова бібліотека – www.lib.dp.ua
4. Львівська електронна бібліотека ім. В. Стефаника – www.lsl.lviv.ua
5. Наукова бібліотека ім. Максимовича – www.lib-gw.univ.kiev.ua
6. Наукова бібліотека Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича - <http://library.chnu.edu.ua/index.php?page=ua>
7. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського – www.nbuv.gov.ua
8. Національна парламентська бібліотека – www.alpha.rada.kiev.ua
9. Одеська державна наукова бібліотека ім. М. Горького – www.ognb.odessa.ua